

PERIÓDICH POLÍTICH VERMELL.

:: SALUT PÚBLICA :: INTERESSOS POPULARS :: ARTS Y LLETRAS ::

Redacció y Administració: carrer de Ronda de la Universitat, número 6, Barcelona.

— VENTA: 15 exemplars, 1 pesseta; Un número, 2 quartes. — Surt a llum los díes martes ab tota regularitat. — SUSCRIPCIÓ: Espanya, 8 reala trimestre; Extranjer, 16. —

LA PATRIA

Fa precisament dos anys justets que varem escriure un article ab lo mateix titol d'avuy, ab motiu de una manifestació feta a Madrid contra Fransa, y en favor, mes ó menos, de Alemania.

Avuy ha cambiat la decoració. Lo diumenje passat va ferse un'altra manifestació a Madrid, completament antitética de la que 's feu per l' Agost del 83.

Y Barcelona també ha fet manifestació en lo mateix sentit.

Si be no han sigut en favor de Fransa com l'altra fou contra, en cambi son molt mes contra Alemania de lo que aquella va ser en favor.

¿Que 's demanava en la manifestació del últim diumenje a Madrid y la del dijous a Barcelona?

Molta energia en l' assumpte de las Carolinas, y en últim cas la guerra contra Alemania.

Deixém apart, per ara, la barbaritat de las guerras, y fíemnos en los fets que han provocat aquest conflicte.

L' any 83 governaba en Sagasta, lo liberal dintre la monarquia borbónica, y ab la aprobació d' aquell ministeri D. Alfons va anar a Alemania a pagar la visita que li feu en Kropis (aixó vol dir hereu del tron) d' aquell país, y 's conta si en aquestos viatges quedá concertada una aliansa ó pacte d' amiatat entre Alemania y Espanya, contorxa buscada per la primera en odi á Fransa, y acceptada per alguns polítics de la segona, pera contrarestar y prevenirse als efectes de la propaganda republicana de nostre país.

Tant es d' aquesta manera, que molts dels que 's diuen ben enterats de la política assequen que 'l cambi de ministeri en sentit reaccionari, lo Janer del 84, quan tothom esperava y creya que debía accentuarse la política en sentit liberal, va obehir á influencias germanicas, puig 's alegia que 's conservadors estavan destinats á fer unes aliansas y preparar unes cambias, per tot lo qual no 's hi haurian prestat tant dócilment los anomenats liberals monárquics.

Donchs be, pujan los conservadors, y efectivamente la Espanya sembla la nena mimada d' en Bismark. Fins se deya que á iniciativa d' ell se 'ns anava á declarar nació de primera classe. ¿Com si d' aixó se 'n poguessen donar nombraents ni feren rebicó!

Ab los conservadors al poder, ben poch se

n' ha faltat com la Espanya, per patriotisme, no ha llimpiat las botas al porter d' en Bismark; pero en cambi li ha cremat encens en l' altar de la adulació, fins á fer veure al tirá de Prussia que la cort y 's governants d' avuy no valian gens més que 's que voltaban al imbecil Carlos IV y á sa digna muller.

Y llavors Bismark, parodiando á Napoleon y creyent á Espanya un poble d' esclaus del poder, no 's tracta ab lo desprec que 's mereixen los pobles embrutits.

Peró aquí no hi havia més embrutit que 'l govern; á entent, embrutit d' alemanisme.

En proba d' aixó, que mentres los ministerials treyan importancia als fets y esperavan posar panyos calents á la qüestió, se ha armat una serracina anti-germanica que ha obligat als adulars de Bismark á fer l' héroe per forza.

Ara be, ¿qui té mes culpa d' aquest fet de las Carolinas? Los espanyols adulars d' en Bismark. ¿No fora, donchs, mes lógich que 'l poble demanés en primer lloch la destitució, y fins los cástich, dels que á tal extrem nos han portat.

Peró no senyors, aquí 's ha tret ja lo santicristo gros de la patria, y ja 'l hem fregida.

Perque en Bismark ha sigut un píllot y en Cánovas un tauja, ja tenim d' estocinarnos alemanys y espanyols.

Y com per l' esperit de patria los alemanys tenen d' apoyar á n' en Bismark encara que tinga culpa y 's espanyols á n' en Cánovas per mes que 'ns posi 'l jou al coll y 'ns fassi fer mil papers ridiculs, aquí tenim com l' amor á la patria no mes serveix pera aguantar tiranias y pera fer bon caldo als tirans.

¿Que guanyaria tant lo poble d' Alemania com lo d' Espanya en cas de una guerra? Absolutament res.

No cal sino mirar lo que ha guanyat lo poble alemany després de tantas victorias: lo malestar no 'l deixa, la miseria 'l volta, y la tirania 'l corseca.

¿Que guanyá l' Espanya després de tantas glorias guerreras dels sigles xv y xvi? Que de allí nesqué sa decadencia.

¿Ab qué podrian guanyar abdós pobles? L' un llurantse d' un píllot, que sols compromisos pot durir ab sas piraterias, y l' altre desentente d' un tonfo que 'l deshonra y 'l empobreix ab sos desacerts continous.

Vetaquí shont está lo pot de la confitura per la salut y la prosperitat dels pobles: en saberse lluitar de las tiranias interiors, pera ser forts contra las exteriors, sens voler tampoch tiranisar al que 's diu extranjer.

Aixis los alemanys castigarian á 'n Bismark donant satisfacció á Espanya, y 's espanyols posarian á rotlló als conservadors, desfente de aquesta plaga y proclamant la fraternitat universal.

Ja ho diguerem fa dos anys: L' amor á la patria té d' ésser substituït per l' amor á la humanitat.

Podrá avuy tenir molta mes rahó de ser nostre entusiasta patriótic, pero no 's té d' olvidar que aixó aguanta las tiranias interiors, qual primera necessitat dels pobles lliures es saber desfente.

Mentres aixó no ho fem, serém tant patriótics com se vulga, pero sempre deshonrará nostras llars l' uniforme del esclau.

LOS SOCORROS

Ya diguerem en nostre últim número, que 'l repartiment de socorros als necessitats de Barcelona ab motiu del cólera deixaria molt que desitjar.

Tot just 's ha comensat y ja 'l clamoreig es universal.

Pe 's uns barris se veu que mentres no 's dona res absolutament á numerosas familias verament necessitadas, altres que ab mes influencia ó ab mes poca vergonya acuden á demanar, ne treuben molt més profit tenintne poca ó gens de necessitat.

Los arcaldes de barri no poden, y alguns cops no volen cuydarse d' averiguar qui es que ab mes rahó ho necessita, y sol succehir alló de qui no plora no mama, lo qual vol dir que 'l mes poch escrupulós es lo qui campa, y lo infelís vergonyant, que es sempre lo mes de planye, no reb cab auxilli y mor de necessitat entre las quatre parets de sa misera habitació.

Alegim aquí, que 's socorros se donan insuficients y de lluny á lluny, y no caldrá dir si la enfermetat que causa més victimas, es lo cólera ó la miseria.

Abusos també se 'n han sentit á dir á la alsada d' un campanar.

Los uns arcaldes recomanant á determinats forners, adroguers y carnicers, que sembla no donavan lo pes ni la calitat deguda. Los altres afavorint parents y amichs no 'n quedava pe 's necessitats, y com si aixó encara no bastés, se conta de algun que en los casos de mort se feya pagar los gastos d' entierro per l' Ajuntament y també 's cobrava de la familia del difunt, y no corria prompte 's papers si no 'l deixavan á n' ell cuydar de tot, pera poder fer la trampa.

En aquestos temps de congoixa pública, sempre hi ha gent sense entranyas que s'aprofiten de la tribulació del veí, i si poden ampararse en una petita vara de autoritat, es segur que no s'afundiran davant cap vituperi que tingan de cometre, segurs de contar ab l'impunitat.

Deber es, donchs, de tot veí honest, denunciar abusos d'aquestos, si sab abont se troban, i per nostra part, las columnas de LA TRAMONTANA repetim que estan a disposició de qui pugui probar fets d'aquesta naturalesa.

Ha diguerem ja la setmana passada i no 'ns cansarem de repetirho: Ningú concia las verdaderas necessitats de la classe obrera, com los obrers mateixos. Si s'donquesen socorros directament a las societats de treballadors, es segur, segurissim, que son repartiment fora molt més equitatiu que avuy, i que molta miseria que subsisteix i presta bon contingent a la epidemia, desapareixeria o quan menos rebria un notable alivio.

Y lo que a n' aixó s'oposa no son mes que las preocupacions de classe.

Los que donan los socorros no volen tractarse de potència a potència ab la classe obrera, i sols conciben que'l treballador sense feyna, passat a la categoría de pobre d'ofici, vagi a buscar una humiliant caritat a la porta d'un arcaide, representant en aquell moment, de las classes superiors.

Si s'donquesin los socorros a las societats obreras, ademés de tractar als treballadors com a classe digna e il·lustrada, succediria que no tornaria humiliant la caritat, per estar rebuda de mans dels companys de treball, lo qual faria que aquell acte, mes que caritat, semblés un acte de solidaritat, que la classe rica hagués entès que tenia'l deber de practicar ab sos semblants més necessitats, tornantlos així algo de lo molt que aquestos ab son suhor han guanyat per ella.

Però no tingan por de que aixís succeeixi. Sobras d'orgull en una, falta d'energia en altres, farà que'l mal subsisteixi en detriment de la salut pública i de la filantropia.

Quan aprenem a fer las cosas be, sabent nos apartar sempre de la continua trampa que avuy per tot nos rodeja.

CARTA DE FORA

Sallent 26 Agost 1885.

Sr. Director de LA TRAMONTANA

Molt senyor meu: Conmogut per la mihi i una etzegallada ó millor dit bestieses qu' estan comentent certas autoritats carca-conservadoras, vaig a esclerarerli molta teca, que a fé de Maria Santissima, es digne de mencionarse.

Per nostra fatalitat, se va presentar dias endarrera pera governar nostre infornadaula isla, cert subjecte, que ab infulas de sapientissim nos está fent la guita totas las vespradas ab pregons y fochs artificials bont hi crema sofre, sal nitre, barbelló, romani y otras yerbas per l'istil, convenusit aquest gran filosof que aixó es prou pera no deixar hospedar a casa nostra aqueixa pesta que tants estragos está fent en las provincias infestadas. Aquest heroe del sigle de las potingas, católich fins a las betas de las espartanyas y mes capás d'empunyar una maneta de bombo que la vara d' arcaide primer, es un dels que ab mes abnegació va treballar pera exterminar la publicació de El Republicano y dur anteriorment a la emigració, a nostre estimat company D. Victor Ferrer. Triunfants qu' han surtit ab tot lo que s' proposavan, coaligats qu' han estat tots los caciques junt ab los esquerrens y cocas ensucradas, han arremangat la camisa d' uns quants joves mitj tocats del bolet, enssronantlos fins a la nou del coll, ab l'intent de constituir una societat católica, apostólica y romática. Aixís ho han fet. Ja tenim a Sallent una confraria de Teresas y un clup de Luisos que s' diverteixen de la manera mes consagrada y pelliguila. Lo senyor Rector y'l reverent arcaide, no dupto que son los presidents de dits societats, puig tinc noticias que en las reuniones qu' ells celebren, los quins fan mes us de la paraula y s' distingueixen de las mel calasas son los dos personatges que acaba de aludir; y segons tinc entés, entre mitj d'aquest zafarranxo, hi pren cartans una senyora de totas prendas que enrahona pe'ls colzes quan té la vena, y explica uns misteris mes

misteriosos que ls de la Maria mare de deu criaturas.

També s' diu que aquesta societat va pera fundar un periódich que'será erga del Crit de la Patria, pués los únics que son capassos per redactarlo, son personas poch més ó menos il·lustradas com los ex-cabecillas Nas-Ratat, Caga-Rehims, Huguet, Guorxo de la Ratera y altres de menos anomenadas pero de més crit per bretols y bárbaros.

Mes, deixant tot aquest pudrimener de personatges en un recó de necessaria, vaig a fer punt a la carta, no descuidantime per aixó de dir, que si aquestos temps no cambian, que si dura aquesta penosa situació, Sallent se'n anirà a can Pistrany junt ab altres poblacions de nostra conservadora Espanya, pués me faig càrrech que a tot arreu hi deu haver uns autoritats fetas y pastadas ab lo caracter de Cánovas y Pidal.

Sens més, me despideixo de V., Sr. Director, compromentime d' avuy en avant a enviarli totas las ridiculesas y fatigas que realisarà aquell Manife y Ordeno que a pesar de tothom temen nostre interessos, gracias a uns quants electors femeters del veí poble de Cabrianas.—P.

A UNA CAROLINA

Tu qui és un solist fluter, en mitj del març dels copistes, aital per milers de ditos que a anezen conquistat; Tu que sus pesses confada entra'l perill que'l tridenen, sense pensar que'ls dies t'grajien te volen veure ocupada; Tu que ab un ó altre piqueta ab ralió sempre estés, per la raho de que vas moguda, parlant en pláta, Ves ab'l alfons y'l cap aló, qu' en las circunstancias d' ara si no ho accubides eocare poden pendre't per assalt. Vigila de dia y nit y recita de tot Cristó; no fas cas prestissim qu' etrix un Bismark petit.

Guarda que aquests alarmans que t' soltan per tote carolinas no s' acampin pe'ls ferros que teneman ab las mans; Procura per tots estrema fornicar tua modesta, evitant que t' entren dins extranjeris en aquest temps.

Mira la sort que han tingut unes quantas del teu nom que no sé per qué, ni cum, en Bismark la han... fomet.

Conta afeccions femininas fueu un compte massas lherch; se ven que el senyor Bismark l' hi agraden las Carolinas.

Lo matex copista d' ell puden tenirlo media milia de conquistadors tranquils; doncha posa en remull la pell.

Mira que aqueixas conquistas de traidor son molt temibles; las cosas son poch sensibles; las consecuencias... molt tristas.

No dormis en certes hores, ni t' encantis molta moment; qui t' tingui ab bons campiments, que s' passei per las voras; Puig si t' arriban a pendre lo punt principal del fort, tant si tiran dret com tort, no deixarán res per tendre.

Ves alerta, aquest mon roda; quí sab si ab tantes bronquinas t' assaltan las Carolinas d' aquí endavant será moda?

PRIMET DEL CARRIL

Quant dongueren noticia de la aparició de L' Torronyau a la escena periodística, ja vam dir que ser anti-fresco y publicarse a Manresa tenia de ser valent per forsa, y sospitarem que aviat se'n faria la estella.

Donchs en lo segon número ja l' arcaide hi ha ficat la pota, posantlos una multa de vint y cinch pessetas.

Y per quin motiu! Per atacar a la moral y a las bonas costums. Y a qui atacava era als jesuitas y als frares!

(De quan ensà l' arcaide de Manresa creu que la moral va vestida de frare!

Lo periódich heretic, no tenint quartos per pagar la multa, entona lo següent acte de contricció y arrepentiment:

«Perdonins, ja farem bondat, ja no hi tornarem mes a di alló de la farrera; ens retracem de tot lo que hem dit y hasta si vol a veus altas direm que no es veritat alló del raptó dels jesuitas, ni molt menos tot lo que s' explica dels frares y de las monjas de la regla de multiplicá, com tambe del escarbats del Torrent de Sant Ignaci; ja'ns arrepentim verament y'ns pesa de haberlos ofés per ells qui son porqueria infinita, mentres de tot cor postrats als peus del Sr. Arcaide ab tota contricció cantem:

Perdon, Señor implora mi alma arrepentida.»

Escrit ja lo sueto que precedeix, varios amichs de Manresa m' han fet saber que'l president de la Joventut Católica d' aqueixa ciutat está actualment suant sanch y aygua pera fer firmar als bens de son remat una sollicitud al senyor governador de la provincia, demanant que disposi la supressió de L' Torronyau.

(Y lo que son animals aqueix carcondaus! No's figuran los grandíssims sebassas, que un gobernador pot suprimir periódichs sens mes ni mes!

Cum se concia que entenen de lleys igual que de sentit comú!

Sois nos resta advertir a nostres amichs de Manresa que no descuidin d' avisarnos lo peu que vagi prenent la sollicitud carcatólica, pera cridar l' alerta tant al governador de provincia com a la premsa liberal de Catalunya pera que tothom pugui obrar segons siga son deber.

Quins enveja tinc a L' Torronyau, qu' encara no surt ja es objecte de tantas distincions!

Lo gobernador civil d' aquesta provincia ha manat tancar l' Ateneo Obrer de Sabadell baix lo pretextat de que s'propaga ideas disolventes, tant per medi de la premsa com per conferencias.

Vetaquí ahont s' agafan totas las autoritats quant volen ferre una de las sevas.

Y com entenen per ideas disolventes tot lo que no siga cantar glorias y alabansas als poders constituits, lo recurs aquest, no obstant y ser tant gastat, es sempre de primer ordre.

Lo qual que no priva de considerar aquestas comedias d' autoritat, ordre públich, ideas disolventes, crits subversius y tot lo vocabulari oficial, com equivalent a la sal, pebre, canyella, jullvert, sebas y alis, que gastan los cuyners populars pera preparar la bucólica impolitica.

Quan se suprimerán, donchs, en la cuyna del Estat, ahont tants farts s' hi engreixan, totas las especies del ranxo gubernamental?

La Societat cooperativa «La Fraternitat» de la Barceloneta, en la nit del diumenje próxim passat inaugura un nou magnífich local, per esser ja petit lo del que fins avuy s' habian servit.

Invitaren a l' acte, per donar mes esplendor a la festa, a las familias delsocios, acabant ab un modest refrech en lo que regná la fraternitat mes completa.

Heus aquí un bon medi pera abolir certa classe que viu fent de intermediaria entre el pagés y'l poble.

Socis de «La Fraternitat», administrantvos per si sols vostres interessos, poseu en práctica la tant coneguda maxima de:

«La emancipació dels treballadors ha de esser obra dels treballadors mateixos.»

Segons dihen de Berlin, D. Isabel, mare de D. Alfons, es allí molt festejada.

(Ay! Si en lloch d' Isabel se digués Carolina... Potser també se la quedarian.)

Ahir va tenir lloch a Barcelona, una manifestació patriótica.

Com no'ns creyem ab prou llibertat legal pera dir lo que d' ella'ns sembla, nos contenem ab callarnos pera evitar ensopegadas.

Per buscar un bon amic
que 'ns protegeixi y ampari
contra qualsevol contrari,
passa l'home gran fatich.

Ja 'l tenim entossiasmat
y satisfet de sa gloria,
puig que parlava la historia
de tan sincera amistat.

Y tant obra' com se deu
l'home de la amistat franca,
que 'ns clavà la bota a l'anca.
¡Tal hi va qui no s' ho creu!

Ella plora ¡sort fatal!
y 'l Lleó vol fer diabluras.
¡¡Aparteu las cristuras,
perque algú pot pendrehi mall!

Fins la quitxalla mou greca
contra 'l que pren Carolinas,
y ja no vol mes joguinas
que las de terri la llosca.

Y si deixatnos de guerra
busquemmes remeys mes nobles,
¡no fora mes bó pe 'ls pobles
d'aquesta y d'aquella terra!